

Ivo Aščić, dipl. ing.
Mr. Marijan Binički
HP-Hrvatska pošta d.d.
Jurišićeva 13
10000 Zagreb

Stručni članak
UDK: 656.86
656.61.073.43
Primljeno: 15. listopada 2009.
Prihvaćeno: 2. prosinca 2009.

ČIMBENICI ZAŠTITE POŠTANSKIH POŠILJAKA U POMORSKOM PRIJEVOZU

Zaštita poštanskih pošiljaka je jedan od značajnijih čimbenika u konkurentnosti poštanskih, kurirskih i drugih poduzeća koja se bave dostavom pošiljaka. Često je to odlučujući faktor za brojne pošiljatelje i primatelje poštanskih pošiljaka diljem svijeta čije je zadovoljstvo presudno u uvjetima sve jače globalne tržišne konkurencije i u vremenu korištenja različitih supstituta u prijenosu pošiljaka, ali isto tako i za egzistenciju više od pet milijuna radnika zaposlenih u poštanskim službama nacionalnih poštanskih operatora.

Moderno organizirana poštanska služba koja podrazumijeva javnost usluga (prijenos pošiljaka dostupan svima), redovitost (tkz. poštohod ima određeni smjer i vrijeme kretanja), pouzdanost, ali i zaštitu poštanskih pošiljaka zbog geografskih specifičnosti pedesetak naseljenih hrvatskih otoka je od iznimne nacionalne važnosti. Ključnu ulogu u tom složenom poštanskom procesu predstavlja pomorski prijevoz pošiljaka i u međunarodnom prometu, posebice kada se radi o velikim ili okrupnjenim pošiljkama, odnosno o pošiljkama koje nemaju svoju hitnost, ali zbog ekonomske isplativosti koriste pomorski prijevoz.

Svjetska poštanska unija (UPU – Universal Postal Union), krovna poštanska organizacija za 191 poštansku upravu iz cijeloga svijeta i specijalizirana agencija Ujedinjenih naroda, osnovala je Grupu za poštansku sigurnost (PSG – Postal Security Group).

Pomorski zakonik (Narodne novine, broj 181/04) kojim se regulira odgovornost prijevoznika za štete na stvarima i za kašnjenje (oštećenje, manjak, gubitak ili šteta) u prijenosu pošiljke svakako je u Hrvatskoj potpomogao da se poštanski operatori, ali i vlasnici pošiljaka, odlučuju sve više i za prijevoz pošiljaka pomorskim putem. Odgovornost pošiljatelja kao i obveze poštanskog operatora u Hrvatskoj su propisane Zakonom o pošti (Narodne novine, broj 88/09). Također, propisima Svjetske poštanske unije utvrđene su naknade štete u međunarodnom poštanskom prometu.

Ključne riječi: pošiljke, zaštita, pomorski promet, okrupnjene jedinice

1. UVOD

Zaštita poštanskih pošiljaka predstavlja vrlo važan faktor koji sve više utječe na produktivnost i konkurentnost poštanskih, kurirskih i drugih poduzeća koja se bave dostavom pošiljaka. Razvijala se postupno kao i poštanski sustav te je postala vrlo važan faktor za više milijuna radnika zaposlenih u poštanskoj službi, ali isto tako i za milijarde pošiljatelja i primatelja poštanskih pošiljaka čije je zadovoljstvo presudno u uvjetima sve jače tržišne konkurencije i u vremenu korištenja različitih supstituta u prijenosu pošiljaka.

Pri izvršavanju radnih zadataka u prometnom procesu primjenjuju se temeljna i posebna pravila zaštite kojima se otklanja ili smanjuje opasnost tijekom prijevoza pošiljaka.

Specifičnosti zaštite pošiljaka koje se transportiraju pomoću kontejnera, paleta i poštanskih vreća posebno je važno zbog toga što se radi o okrupnjеним јединицама transporta, koje mogu imati heterogeni ili homogeni sastav, što usložnjava njihovu kontrolu.

Važnost ove problematike prepoznala je i krovna poštanska organizacija za 191 nacionalnu poštansku upravu i specijalizirana agencija UN-a, Svjetska poštanska unija (UPU – Universal Postal Union), koja je na 20. kongresu u Washingtonu 1989. osnovala Grupu za poštansku sigurnost (PSG – Postal Security Group). Ona svojim programima nastoji povećati povjerenje klijenata i konkurentnost na svjetskom poštanskom tržištu primjenom efikasnih mjera bilo da je riječ o zaštiti radnika, objekata ili samih pošiljaka u procesu prijenosa.

Prijevoz poštanskih pošiljaka pomorskim putem se u Republici Hrvatskoj koristi, uglavnom na način da se pošiljke transportiraju putem vlastitih ili najamljenih cestovnih dostavnih vozila poštanskih operatora koja se ukrcavaju na brodove ili na način da se pošiljke šalju putem zaključaka (poštanskih vreća) u kojima se nalaze pošiljke. U međunarodnom pomorskom prijevozu koriste se kontejneri i palete kao okrupnjene jedinice za prijevoz pošiljaka.

Bez obzira na trenutačno stanje, prijevoz pošiljaka brodom je u prošlosti odigrao ključnu ulogu u razvoju poštanskog prometa, vrlo važne prometne grane bez koje je nezamisliva komunikacija i današnje moderno društvo. Dobri primjeri toga kod nas su pomorske poštanske linije Split – Vis koja je uvedena 1832. i Split – Trogir iz 1834. godine. Godine 1837. prijenos poštanskih pošiljaka brodovima s pristajanjem u Malom Lošinj, Zadru, Šibeniku, Splitu, Hvaru, Korčuli, Dubrovniku i Kotoru povjeren je austrijskom Lloydu. Tijekom 1891. godine odvijao se prijevoz pošiljaka na relaciji Rijeka – Malta – Tunis, a 1914. godine na liniji Rijeka – New York.

Pomorski promet, odnosno prijevoz pošiljaka brodovima obuhvaća djelatnosti morskog brodarstva, pomorskih špeditera, morskih luka i pomorskih agenata. U širem smislu uključuje i djelatnosti prekomorskog pakiranja

pošiljaka, kontrolu ukrcaja ili prekrcaja pošiljaka na brod ili s broda, osiguranje plovila i pošiljke u pomorskom prijevozu te opskrbljivanje brodova.

Prijevoz poštanskih pošiljaka pomorskim putem regulira se Ugovorom o prijevozu pošiljaka, koji definira tri glavna nositelja: brodar kao pravna osoba koja obavlja prijevoz pošiljaka u vlastito ime i za vlastiti račun, naručitelj kao nositelj svih prava i obveza koji proistječu iz ugovora o prijevozu pošiljaka pomorskim putem i krcatelj kao osoba koja obavlja ukrcajno-iskrcajne manipulacije s pošiljkama.

Utovar pošiljaka na brod obavlja se pokretnim dizalicama, elevatorima, samozahvatnim ukrcajno-iskrcajnim sredstvima, sredstvima za horizontalno, vertikalno i koso manipuliranje pošiljkama.

2. USTROJSTVO TEHNOLOGIJE PRIJEVOZA POŠTANSKIH POŠILJAKA

Sigurnost i točnost u prijevozu pošiljaka ovisi o dobro isplaniranom voznom redu. Prijevoz pošiljaka, u širem smislu, obuhvaća, tehnološki postupak otpreme, prijevoza i prispjeća pošiljaka. Dijelovi otpreme, prijevoza i prispjeća međusobno su uvjetovani i određeni tehnološkim propisima za obavljanje poslova, u cilju postizanja učinkovitosti i neprekidnosti prijenosa pošiljaka, od otpremnog do odredišnog poštanskog ureda.

Uspostava neprekidnosti prijevoza pošiljaka u sustavu HP-Hrvatske pošte d.d. u međunarodnom poštanskom sustavu pod ingerencijom UPU-a utvrđuje se ustrojstvom tehnologije prijevoza (UTP) u nekoliko razina. Jedna od njih je ona koja određuje pravce, prijevozna sredstva i kartovne sveze između poštanskih središta i poštanskih ureda pomorskim prijevoznim sredstvima. Naravno, UTP Hrvatske pošte mora biti usklađen s voznim redom ugovornog brodskog prijevoznika.

3. ZAŠTITA POŠTANSKIH POŠILJAKA

Načini pakiranja pošiljaka koje se prenose putem hrvatskog nacionalnog poštanskog operatora, odnosno globalne svjetske poštanske mreže pod okriljem UPU-a definirani su Pravilnikom o općim uvjetima za obavljanje poštanskih usluga (Narodne novine broj 151/04, 122/05, 142/08 i 37/09). Stoga je radi zaštite sadržaja, drugih pošiljaka i radnika koji rukuju s pošiljkama i pošiljatelj obavezan sukladno tome i pakirati pošiljku. Također, bitnu ulogu s motrišta tehnologije prometa imaju i transportno-normizirani uređaji (palette i kontejneri), koji su dio prijevoznog sredstva ili čitavo prijevozno sredstvo (prikolica

ili čitavo vozilo kao teret) čija je svrha unaprijediti transportni proces, posebice pripremno-završne, odnosno prekrajne manipulacije pošiljaka.

O načinu slaganja pošiljaka ne ovisi samo njihova zaštita već i sigurnost broskog prostora, odnosno broda. Zapovjednik broda mora paziti na vrstu pošiljke i slagati je na brod tako da ne pretrpi nikakvo oštećenje. Zapovjednik broda određuje mjesto gdje će se pošiljka smjestiti na brod, pa je pri tome obavezan pošiljku zaštititi od redovitih utjecaja, brodske i morske vlage. Da bi se te sigurnosno-zaštitne mjere postigle, brodar je dužan dati potrebna sredstva (pregrade) kojim se zaštićuju pošiljke. Najčešći uzroci šteta tijekom prijevoza pošiljaka su pogrešno slaganje pošiljaka na brod i nepravilno iskrcavanje pošiljaka s broda.

3.1. Ambalaža kao čimbenik zaštite poštanskih pošiljaka

Ambalaža je nekad označavala pakiranje pošiljaka za transport, a danas ima puno šire značenje. Osnovna namjena joj je da štiti pošiljku od vanjskih oštećenja, ali i da daje pošiljki estetski izgled. Promatra li se ambalaža u cjelini, uočava se da njen daljnji ciklus obuhvaća ekološki i ekonomski aspekt, te da ona predstavlja zaštitnu i marketinšku funkciju. Pošiljatelj ili naručitelj mora biti siguran da će sadržaj pošiljke u ambalaži do primatelja stići originalan i da okolina neće utjecati na njega.

Zahvaljujući relativno niskim cijenama i dobrim svojstvima u poštanskom prometu osnovni ambalažni materijal za pakiranje pošiljaka je papir. Bez obzira na to kako se promatra potrošnja ambalažnih materijala, kartona i ljepenke, njihov je udio u potrošnji ambalažnih materijala najveći i u svjetskim razmjerima sudjeluje s oko 50 posto.

U suvremenoj proizvodnji mnogih proizvoda namijenjenih tržištu postoji velik izbor materijala za pakiranje i gotove ambalaže. Sukladno tome, ambalaža se dijeli prema:

- materijalu (papirna, kartonska i tekstilna ambalaža),
- obliku (kutija i valjak),
- funkciji: transportna (služi za zaštitu pošiljaka za vrijeme prijevoza i uskladištenja do odredišta) i komercijalna (upotrebljava se za pakiranje pošiljaka široke potrošnje, a svrha joj je zaštititi optimalnost, sastav, boju te ukupnu kvalitetu količine pošiljke).

Osnovne funkcije ambalaže

- Zaštitna funkcija ambalaže, sastoji se u zaštiti zapakiranog materijala od mehaničkog naprezanja koje je veće od maksimalnog naprezanja pošiljke pa taj višak naprezanja treba na sebe preuzeti ambalaža.
- Skladišno-transportna funkcija, u uskoj je vezi sa zaštitnom funkcijom. Ambalaža mora povezati sadržaj zapakiranog materijala u jednu cjeli-

nu, tako da tijekom skladištenja i transporta sačuva originalnost pošiljke. Na pošiljku djeluju dinamičke i statičke sile. Dinamičke sile nastaju zbog promjene brzine ili smjera kretanja vozila, dok statičke sile djeluju na pošiljku u skladištima te pri ukrcaju i iskrcaju pošiljaka.

- Prodajne funkcije, posebno dolaze do izražaja kod proizvoda u malo-prodaji. One predstavljaju ključ za uspjeh prometa, posebno ambalaže široke potrošnje. Zato se često kaže da je ambalaža skriveni uvjeravatelj kupca ili tihi prodavač pošiljke.
- Uporabna funkcija omogućava potrošaču lakšu uporabu kupljenog materijala. Isto tako, poželjno je da potrošač može ponovno upotrijebiti ambalažu za neke druge svrhe.

3.2. Poštanske vreće

Poštanske vreće se koriste kao ambalaža za otpremu i transport više pojedinačnih poštanskih pošiljaka, tj. predviđene su za sačinjavanje pismovnih, paketskih i EMS (Express Mail Service) zaključaka, a koje se dalje otpremaju pomorskim ili drugim načinom prijenosa. Prema području uporabe razlikuju se vreće za unutarnji i međunarodni poštanski promet.

Kod hrvatskog nacionalnog poštanskog operatora poštanske vreće imaju sljedeće sastavne dijelove: tkaninu, uže, natpis i HP znak. Poštanska vreća mora biti bez šavova sa strane i na dnu, što važi za sve vrste vreća osim za paketske i pismovne koje se koriste za otpremu tiskanica u poštanski promet ili za prijam i dostavu pismovnih pošiljaka velikim korisnicima.

Poštanska vreća se izrađuje od poliamida, polietilena ili drugih materijala, s tim da se za izradu vreća namijenjenih za površinski prijevoz pošiljaka koristi deblji materijal (mase 600 g/m²), odnosno jeftiniji tanji materijal za posebne pismovne vreće (mase oko 150 g/m²), a za izradu vreća za zračni S.A.L. promet i EMS vreća koristi se tanji, finiji i lakši materijal.

Poštanske vreće pri normalnim uvjetima uporabe moraju zaštititi poštanske pošiljke od oštećenja ili orobljenja. Trebaju biti prikladne za punjenje poštanskim pošiljkama te za brzo i lako pražnjenje bez oštećenja pošiljaka. U uvjetima propisane uporabe, poštanska vreća mora biti bezopasna za radnike koji njome rukuju, a njezin vijek uporabe mora biti najmanje tri godine. Poštanske vreće predviđene su za uporabu u svim vremenskim i klimatskim uvjetima, u otvorenom i zatvorenom prostoru, pri temperaturi zraka od -30°C do +40°C.

3.3. Paleta

Paleta je nosivo postolje, odnosno podložak na koji se slažu manje jedinice tereta s ciljem okrupnjivanja ukrcajne jedinice u prekrcajnoj manipulaciji i transportu pošiljaka. Postoji nekoliko vrsta paleta ovisno o njihovoj namjeni

(ravna drvena paleta, boks - paleta, te specijalna paleta, a njihova nosivost može biti do jedne tone).

Paleta je sastavljena od dvaju podova razdvojenih podnicama ili jednoga poda oslonjenog na nožice, tako da se njome lako manipulira viličarom ili paketnim kolicima. Potreban broj paleta (P_p) u poštanskom prometu može se izračunati prema izrazu:

$$P_p = \frac{T_{rp}}{T_{pp}} \cdot O_p, \quad (1)$$

gdje je:

T_{rp} - masa raspoložive pošiljke

T_{pp} - masa pošiljke na jednoj paleti

O_p - obrt palete.

Ako se na palete ukrcava manje pošiljaka, a vrijeme obrta povećava, tada je potreban proporcionalno veći broj paleta, a posljedica toga je smanjenje rentabilnosti.

Upotreba paleta omogućila je stvaranje većih jedinica tereta koje se mogu premještati odjedanput pomoću posebnih vozila – viličara. Prema tome paletizacija je posebna transportna tehnika koja se zasniva na mehaniziranom prijevozu pomoću viličara, a pošiljka je složena u jedinstvene tovarne jedinice predane pomoću paleta. Paleta kao nosivo postolje u sustavu poštanskog transporta može prihvatiti veći broj poštanskih vreća, paketa ili svežnjeva novina,

kojima se potom može manipulirati kao okrupnjenom jedinicom tereta.

Uporabom paleta ne postiže se samo ušteda na utrošku rada i broju radnika oko manipulacije s pošiljkom, već je pošiljka koja se prevozi u paletama dovoljno zaštićena i ne iziskuje posebno transportno pakiranje. Pomoću palete postiže se ušteda na skladišnom prostoru jer je moguće poredati palete jednu na drugu bez opasnosti. Prednosti koje pruža upotreba palete u transportu pošiljaka rezultirale su posebnim međunarodnim sporazumom o korištenju, odnosno vrsti transportne ambalaže između poštanskih operatora.

3.4. Kontejneri

Kontejner je nepromoćiva posuda pravokutnog oblika, koja štiti pošiljke od gubitaka i oštećenja. Primjenjuje se za prijevoz i smještaj određenog broja teretnih jedinica. Može se odvojiti od prijevoznog sredstva i manipulirati njime kao homogenom jedinicom bez prekrcaja pošiljke smještene u njemu.

U poštanskom transportu kontejneri se primjenjuju kao tipizirane posude koje mogu prihvatiti veći broj poštanskih vreća, poštanskih paketa u vrećama ili izvan vreća, te druge pošiljke. U primjeni su mali kontejneri volumena 1 – 3 m³ koji mogu sadržavati 20 – 30 poštanskih vreća, 50 – 60 paketa, 100 i više svežnjeva tiska.

Identifikacija kontejnera i njegovog sadržaja, kao i praćenje kretanja kontejnera moguće je danas vrlo uspješno obavljati primjenom memoriranih podataka u elektroničkom sklopu identifikatora kontejnera koji može bežično aktivirati i prenijeti potrebne podatke do prijavnika smještenih na prekrcajnom prostoru i povezanih u računalnu mrežu poštanskog informacijskog sustava. Poštanski kontejneri opremljeni kotačima mogu služiti i u internom transportu u funkciji poštanskih kolica. Pozitivni učinci, odnosno prednosti kontejnerizacije moraju nadilaziti ukupne troškove i negativnosti da bi se uopće provodio taj složen zahvat. Pozitivni učinci primjene kontejnera proizlaze iz sljedećih elemenata:

- brža manipulacija u svim fazama prijenosa pošiljaka te kraće vrijeme zadržavanja vozila u poštanskim središtima,
- dobro osiguranje pošiljaka od vanjskih utjecaja ili krađe sadržaja,
- uštede u radnoj snazi za prekrcajne manipulacije,
- sniženje transportnih i prekrcajno-manipulacijskih troškova,
- manje potrebe i uštede poštanskih vreća,
- manje prašine koja u pravilu prati rad s poštanskim vrećama.

Osim pozitivnih učinaka, postoje i nepovoljni učinci kontejnerizacije što se očituje u sljedećim elementima:

- zahtjev za pratećom prekrcajnom mehanizacijom i pratećim uređajima,
- potrebna prilagodba vozila ili nabava tipskih vozila prilagođenih kontejnerskom transportu pošiljaka,
- potrebna adaptacija prostornih površina poštanskih središta,
- visoki troškovi početnih investicija,
- veće mogućnosti ozljeda na radu u odnosu na rad s poštanskim vrećama.

4. GLOBALNA POŠTANSKA SIGURNOST I ZAŠTITA POŠILJAKA

Svjetska poštanska unija (UPU – Universal Postal Union), specijalizirana agencija Ujedinjenih naroda (UN), sa sjedištem u Bernu glavnom gradu Švicarske, osnovana još davne 1874. godine i krovna organizacija za 191 poštansku upravu iz cijeloga svijeta te važna institucija iz koje se upravlja procesima suvremene poštanske globalizacije, uočila je važnost sigurnosti i zaštite za više od pet milijuna poštanskih radnika, stotine tisuća objekata i vozila te poštanskih pošiljaka koja svakodnevno posredstvom jedne poštanske mreže uruči više milijardi komada pošiljaka. Unija je prije dvadesetak godina u okviru Vijeća za poštansku operativu (POC – Postal Operation Council) osnovala Grupu za poštansku sigurnost (PSG – Postal Security Group). Osim što je uspostavila

poštansku sigurnosnu mrežu među svojim članicama povezujući se s značajnim međunarodnim institucijama, poput INTERPOL-a, Svjetske carinske organizacije (WCO – World Customs Organization), Svjetskom zdravstvenom organizacijom (WHO – World Health Organization), Međunarodnom organizacijom UN-a za kontrolu raspačavanja droga (UNIDCP – UN International Drug Control Programme) i dr., i zemljama članicama UPU-a, ova Grupa svojim programima sigurnosti i zaštite povećava konkurentnost na svjetskom poštanskom tržištu primjenom efikasnih sigurnosnih mjera bilo da je riječ o zaštiti radnika, objekata, ali i samih pošiljaka.

U okviru ove Grupe za poštansku sigurnost djeluje i Europska mreža poštanske sigurnosti (EPSN – European Postal Security Network). S tim u vezi, uveden je i sustav međunarodnog praćenja i traženja pošiljaka (Track and Trace System) na globalnoj razini koji daje dodatne vrijednosti poštanskim operatorima. U Hrvatskoj pošti to je moguće za najbržu poštansku uslugu u međunarodnom prometu (EMS – Express Mail Service) putem internetske stranice www.posta.hr

Slika 1. Spomenik Svjetskoj poštanskoj uniji u Bernu iz 1909. godine
Figure 1. Monument of Universal Postal Union (UPU) in Bern, 1909

5. ZAKLJUČAK

Problematika zaštite poštanskih pošiljaka u pomorskom prometu aktualna je i tek djelomično obrađena u literaturi, tako da postoje potrebe za daljnjim stručnim istraživanjem u kontekstu tehnologije poštanskog prometa. Problemi zaštite u poštanskom prometnom sustavu imaju rastuće značenje kako u nacionalnom tako i u međunarodnom poštanskom prometu. Unapređenja i poboljšanja zaštite poštanskih pošiljaka potrebna su i na sredstvima opsluživanja poštanskih pošiljaka, osobito na onima kojima se prevoze teške i opasne pošiljke. To znači da bi se osigurao siguran, brz i racionalan prijevoz pošiljaka, treba maksimalno uskladiti stupanj razvoja, kompatibilnost i komplementarnost svih dijelova prometnog sustava vertikalno (tehnike prometa, tehnologije prometa, organizacije prijevoza pošiljaka) i horizontalno (u svim prometnim granama).

Kvaliteta poštanskih usluga i zaštita međusobno su usko povezani. Poštanske uprave, ali i druga poduzeća koja se bave prijevozom pošiljaka moraju ulagati velika novčana sredstva u zaštitu u procesu prijenosa pošiljaka, no rezultati koji iz toga proizilaze svakako su ključni čimbenici uspjeha.

Poštanske uprave nastoje primjenjivati aktivnu sigurnosno-zaštitnu strategiju na svim razinama poštanskog procesa radi zadržavanja i povećavanja povjerenja korisnika u poštansku službu, a u interesu svih strana koje su u nju uključene. Strategija uključuje i razmjenu informacija o sigurnom načinu prijevoza i tranzita pošiljaka između zemalja članica UPU-a posebice u pomorskom prijevozu koji je jeftiniji, primjerice od zrakoplovnog ili željezničkog prijevoza pošiljaka. Također, sukladno Konvenciji Svjetske poštanske unije (UPU), a koja se odnosi na zaštitu poštanskih pošiljaka, poštanske uprave će nastojati predložiti zakonodavcu, kad god je to potrebno, posebno zakone, pravila i mjere u svrhu unapređivanja kvalitete cjelokupne svjetske poštanske usluge.

Iako poduzeća poštanskih službi pretežito koriste vlastita prijevozna sredstva i opremu ona nemaju vlastitu, specifičnu infrastrukturu (brodovi, lučki terminali i sl.) za prijevoz pošiljaka između pošiljatelja i primatelja te su zainteresirana za pouzdano korištenje već postojeće prometne mreže.

U radu su obrađeni problemi zaštite pošiljaka u pomorskom prijevozu s ciljem da se utvrdi stanje i pronađu najprimjerenija rješenja za njihovo unapređenje i poboljšanje. Također, istražena je zaštita poštanskih pošiljaka u kontejnerima, na paletama i u poštanskim vrećama, te zaštita već ambalažiranih pošiljaka koje se kao takve jedinice prevoze pomorskim putem.

LITERATURA

- [1] Glavan, B., *Ekonomika morskog brodarstva*, Zagreb, Školska knjiga, 1992.
- [2] Zelenika, R., *Prometni sustavi, tehnologija – organizacija – ekonomika – logistika – menadžment*, Rijeka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2001.
- [3] Zelenika, R., L. Jakomin, *Suvremeni transportni sustavi*, Rijeka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 1995.
- [4] Mencer, I., *Tržište pomorskog gospodarstva*, Zagreb, Školska knjiga, 1990.
- [5] Kirinčić, J., *Luke i terminali*, Zagreb, Školska knjiga, 1991.
- [6] Nižić, N., *Pregled povijesti pošte, brzjava i telefona u Hrvatskoj*, Zagreb, T- HT d.d., 2007.
- [7] *Pomorski zakonik*, Narodne novine, br. 181/04.
- [8] *Zakon o pošti*, Narodne novine, br. 88/09.
- [9] *Zakon o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu*, Narodne novine, br. 33/06.
- [10] *Zakon o zaštiti osoba i imovine*, Narodne novine, br. 83/96. i 96/01.
- [11] *Pravilnik o općim uvjetima za obavljanje poštanskih usluga*, Narodne novine, br. 151/04., 122/05., 142/08. i 37/09.
- [12] *Upute za obavljanje poštanskih i kurirskih usluga*, Zagreb, HP-Hrvatska pošta d.d., 2006.
- [13] www.upu.int
- [14] www.posta.hr

Summary

POSTAL SHIPMENTS PROTECTION FACTORS

The protection of postal shipments is one of the key factors in the competition among postal, courier and other similar companies that deal with postal shipments delivery. Frequently, this is the crucial factor not only for the numerous senders and addressees of postal shipments all around the world, their satisfaction being decisive especially in terms of the ever stronger competition on the global level as well as in these days when the usage of various replacements in the postal shipments delivery is used, but even for the survival of more than five million employees who work in the postal industry of the national postal operators.

Due to the geographical characteristics of about fifty inhabited Croatian islands, a modern well organized postal service that implies public services (transfer of postal shipments available to anyone), regularity (scheduled shipments), reliability as well as protection of postal shipments have the highest national priority. The key role in such a complex postal procedure have postal shipments, even in international transfer, especially when large and bulky shipments or shipments that are not urgent to be delivered and due to their cost-effectiveness are suitable for the transport by sea.

The Universal Postal Union (UPU), the umbrella postal organization for the 191 national postal administrations around the World and the specialized agency of the UN have established the Postal Security Group - PSG.

The Croatian Maritime Code (Official Gazette of the Republic of Croatia, No. 181/04) which regulates the carriers' liability for the damage to the goods and the delay (damages, deficiencies, losses) in the transfer of shipments has been of great help to Croatian postal operators and senders who do decide to use more frequently postal shipments. Moreover, the senders' liability and the postal operators' obligations as well are regulated in Croatia by the Postal Law (Official Gazette of the Republic of Croatia, No. 88/09). The Universal Postal Union regulations define the damage compensation in international postal traffic.

Key words: *shipments, protection, maritime transport, bulky shipments*

Ivo Aščić, B. Sc.
Marijan Binički, M. Sc.
Croatian Post Inc.
Jurišićeva 13
10000 Zagreb
Croatia